

BELÜGYMINISZTERIUM
ORSZÁGOS KATASZTRÓFAVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG

**Az ellenőrzési terv 5. számú
melléklete**

„NEM NYILVÁNOS!”

2031. december 31-ig

*(A 2011. évi CXII. tv. 27. § (5)
és a 219/2011. (X.20.) Korm.
rendelet 45.§ (2) bekezdései
alapján)*

Jóváhagyom!

Budapest, 2022. január *M.*

D. Góra
Dr. Góra Zoltán tű. altábornagy
főigazgató

ELLENŐRZÉSI TERV

**a BM OKF területi szervei részére a 2022. évi veszélyes üzemekkel kapcsolatos
iparbiztonsági hatósági ellenőrzési feladatok végrehajtására**

Felterjesztem!

Budapest, 2022. január *M.*

Kovács Bonifác
Kovács Bonifác tű. ezredes
országos iparbiztonsági főfelügyelő

Egyetértek!

Budapest, 2022. január *M.*

Mógor Judit
Dr. Mógor Judit tű. dandártábornok
hatósági főigazgató-helyettes

1. Bevezető

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kat.) IV. fejezet hatálya alá kerülő és a meglévő veszélyes üzemek esetében *a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet* (a továbbiakban: R.) rendelkezései alapján kell az azonosítási, hatósági felügyeleti tevékenységet ellátni.

Az R. 16/A. §-ban foglaltaknak megfelelően a hatóság központi szerve a Kat. IV. fejezet hatálya alá tartozó üzemek vonatkozásában éves ellenőrzési tervet készít. A terv tartalmazza a területi hatályát, a releváns biztonsági kérdések általános értékelését, a hatósági ellenőrzés alá vont veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek, valamint a dominóhatásban érintett és azon üzemek körét, amelyekben külső kockázatok vagy veszélyforrások fokozhatják a súlyos baleset kockázatát vagy következményeit, valamint a hatósági ellenőrzések elveit és módszereit, beleértve a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek és üzemzavarok kivizsgálása érdekében lefolytatott és a társhatóságokkal közösen végzett ellenőrzéseket.

2. A terv hatálya alá tartozó veszélyes üzemek és a hatósági ellenőrzés célja

Az R. 14. §-a és az R. 39. § (2) bekezdése alapján a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve (továbbiakban: iparbiztonsági hatóság) köteles végrehajtani az illetékességi területén található veszélyes üzemek időszakos hatósági ellenőrzését, valamint csővezetékes szállításban érintett üzemek esetében a veszélyes tevékenységet engedélyező iparbiztonsági hatóság megkeresésében meghatározott létesítmények időszakos hatósági ellenőrzését.

Az ellenőrzési terv hatálya kiterjed az alsó és felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemekre, valamint a küszöbérték alatti üzemekre.

A hatósági ellenőrzés célja annak vizsgálata, hogy az üzemeltető - a katasztrófavédelmi engedélyezési eljárásban elfogadott biztonsági dokumentációban foglaltakkal összhangban - a veszélyes tevékenységével kapcsolatban a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzése, következményeinek csökkentése érdekében megfelelő intézkedéseket tett, továbbá rendelkezik az intézkedések végrehajtásához szükséges védelmi erővel és eszközökkel, megfelelő anyagi-technikai feltételekkel, valamint hatékony szervezési-irányítási rendszerrel. Az ellenőrzés célja, hogy az iparbiztonsági hatóság képviselője meggyőződjön a biztonsági jelentésben, a biztonsági elemzésben és a súlyos káresemény elhárítási tervben foglalt információk és a valós üzemeltetési körülmények egyezéséről.

3. A veszélyes üzemekkel kapcsolatos hatósági ellenőrzések típusai, elvei, módszerei

A terv 2. pontjában ismertetettek alapján az iparbiztonsági hatóság a következő alfejezetekben részletezett ellenőrzéseket hajtja végre a veszélyes anyagot gyártó, felhasználó, tároló telephelyek, valamint a már a Kat. IV. fejezet hatálya alá tartozó veszélyes üzemek esetében.

Az ellenőrzésről az *általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény* (a továbbiakban: Ákr.) előírásai alapján az ügyfelet – ha az az eredményességet nem veszélyeztet – előzetesen értesíteni kell.

3.1 Veszélyes üzemek felderítése, azonosítása

Az R. alapján az iparbiztonsági hatóság felderíti azon veszélyes anyagot gyártó, felhasználó, tároló telephelyeket, amelyek a Kat. IV. fejezetének hatálya alá tartozhatnak.

- Főbb hatósági feladatok:
- veszélyes anyagokkal foglalkozó telephelyek felderítése;
 - üzemazonosítási eljárás megindítása;
 - üzemazonosítási adatlapok vizsgálata;
 - helyszíni szemle lefolytatása;
 - adatlapok vizsgálatához kiegészítő információk bekérése;
 - hatósági döntés a telephely Kat. IV. fejezet alá tartozásáról.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv az általa hivatalból üzemazonosításra kötelezett telephelyek esetében az üzemazonosítási eljárást az R. és a hatóság honlapján közzétett üzemazonosítási útmutató alapján valamint a terv 1. számú melléklete szerint folytatja le.

(<https://katasztrofavedelem.hu/application/uploads/documents/hat-veszuz-szaktaj/737.pdf>)

3.2. Időszakos hatósági ellenőrzések

Az R. 14. §-a értelmében

- a felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemeket évente,
- az alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemeket legalább háromévente egyszer

a biztonsági irányítási rendszerre vagy az irányítási rendszerre, azon belül az üzemeltető által hozott intézkedésekre, jelentésekre és egyéb nyomon követési dokumentumokra is kiterjedően ellenőrzi az iparbiztonsági hatóság.

Az R. 39. § (2) bekezdése szerint az iparbiztonsági hatóság a küszöbérték alatti üzemeket legalább háromévente egyszer az irányítási rendszerre is kiterjedően ellenőrzi.

Az időszakos hatósági ellenőrzések szempontjait a jelen terv 2. számú melléklete tartalmazza.

Az időszakos hatósági ellenőrzéseken a jelen terv 4. pontjában bemutatott értékelés során az alábbi szempontokra kiemelt figyelmet kell fordítani:

- a veszélyes üzemekben őrző-védő, biztonsági, illetve portaszolgálatot ellátó alvállalkozók súlyos balesetek elleni védekezéssel összefüggő feladatainak hatósági ellenőrzése;
- a veszélyes üzemek öregedéséből fakadó kockázatok felmérése, kiemelt figyelemmel a veszélyes üzemek kiszolgáló létesítményeinek, infrastruktúrájának állapotromlására.

Az időszakos hatósági ellenőrzések lefolytatása során vizsgálni szükséges a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzésében, elhárításában szerepet játszó tűzvédelmi előírások (pl.: tárolási és együtt tárolási szabályok, készenlétben tartott eszközök, beépített tűzvédelmi berendezések működőképessége, tűztávolságon belüli tárolás előírásai, stb.) betartását is.

A veszélyes üzemek időszakos hatósági ellenőrzési időpontjának kiválasztásánál figyelembe kell venni a veszélyes üzem tevékenységének típusát, mivel ez befolyásolhatja a veszélyes anyagok egyidejűleg jelen lévő mennyiségét a telephelyen (például szezonális tárolás esete).

Az ellenőrzéseket a következőkben foglaltak szerint célszerű ütemezni:

műtrágyák gyártásával, tárolásával, felhasználásával foglalkozó veszélyes üzemek	február, november
növényvédő szerek gyártásával, tárolásával, felhasználásával foglalkozó veszélyes üzemek	március-április
klórgáz felhasználású víztisztító technológiát alkalmazó, valamint szabadidős tevékenységet kínáló (például vízművek, fürdők, uszodák) veszélyes üzemek	április
ammóniás hűtőrendszerrel rendelkező veszélyes üzemek	május-június
gázipari tevékenységet, petrokémiai tevékenységet, fűtő, tüzelőanyag tárolást végző veszélyes üzemek	szeptember- október
robbanóanyag, lőszer, pirotechnikai termékek gyártásával, tárolásával foglalkozó veszélyes üzemek	július, november

A fentiekben nem említett veszélyes tevékenységek esetében az időszakos hatósági ellenőrzést az év januárjától novemberéig szükséges végrehajtani.

3.3. Iparbiztonsági supervisor ellenőrzések

A Kat. 32. § (4)-(8) bekezdései szerint a Kat. IV. fejezet hatálya alá tartozó üzemekre vonatkozóan az iparbiztonsági hatóság koordinálja az ágazati hatósági feladatokat ellátó szervezetek (a továbbiakban: társhatóságok) hatósági ellenőrzéseit, ennek keretében a társhatóságok részére közös hatósági ellenőrzések lefolytatására vonatkozó javaslatot tesz, együttes, ún. *supervisor* ellenőrzéseket szervez.

Az iparbiztonsági hatóság veszélyes üzemek területén katasztrófavédelmi supervisor ellenőrzést (több a katasztrófavédelem hatáskörébe tartozó szakkérdés egyidejű tervezett helyszíni vizsgálata, társhatóságok bevonása nélkül), vagy komplex supervisor ellenőrzést (lehetőség szerint, és indokolt esetben valamennyi katasztrófavédelmi szakkérdés egyidejű tervezett helyszíni vizsgálata mellett a társhatóságok részvételével tartott supervisor ellenőrzés) tarthat.

A veszélyes üzemek komplex supervisor ellenőrzésére az iparbiztonsági hatóság az ellenőrzés által érintett terület vizsgálatára, ellenőrzésére a telephely vonatkozásában hatáskörrel és illetékességgel rendelkező társhatóságok részvételét kéri.

Minden összehangolt ellenőrzés esetén az egyes hatóságok hatáskörük szerint végzik az ellenőrzést, melyről saját hatáskörükben jegyzőkönyvet vesznek fel.

Az iparbiztonsági hatóság a veszélyes üzemek szakterülethez kapcsolódó komplex vagy katasztrófavédelmi supervisor ellenőrzéseket az alábbi esetekben tarthat:

- lakossági, társhatósági, egyéb bejelentések kapcsán,
- gazdálkodó szervezetek üzemazonosítási eljárása során,
- veszélyes üzemek időszakos hatósági ellenőrzése során,
- veszélyes üzemekben bekövetkezett káresemény(ek) miatt.

3.4. Veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek és üzemzavarok kivizsgálása

Az R. 14. § (3) bekezdése értelmében az iparbiztonsági hatóság a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleset, vagy veszélyes anyagokkal kapcsolatos üzemzavar körülményeinek kivizsgálása érdekében a tudomásszerzést követően haladéktalanul, de legfeljebb 3 napon belül hatósági ellenőrzést tart. A súlyos balesetek, üzemzavarok hatósági kivizsgálásánál a jelen terv 3. számú mellékletében található szempontokat kell figyelembe venni.

4. A releváns biztonsági kérdések általános értékelése

A 2022. évi időszakos hatósági ellenőrzések során az alábbiakban részletezett szempontokra kell kiemelt figyelmet fordítani a súlyos balesetek előfordulásának csökkentését célzó eredményes hatósági ellenőrzések lefolytatása érdekében.

4.1. A veszélyes üzemekben őrző-védő, biztonsági, illetve portaszolgálatot ellátó alvállalkozók (a továbbiakban: biztonsági szolgálat) súlyos balesetek elleni védekezéssel összefüggő feladatainak hatósági ellenőrzése

A veszélyes üzemeknél jelentkező, biztonsági szolgálattal kapcsolatos feladatokat jellemzően alvállalkozók látják el, akik az esetek jelentős részében egyaránt közreműködnek az üzemeltetői veszélyhelyzeti feladatok végrehajtásában a biztonsági dokumentációkban bemutatott védelmi tervezés szerint. A korábbi évek hatósági ellenőrzési tapasztalatai arra mutattak rá, hogy a biztonsági szolgálat védelmi tervezésben meghatározott feladataival kapcsolatban gyakoriak az ismeretbeli és a végrehajtást érintő hibák, hiányosságok - elsősorban az alkalmazás jellegéből (közvetett viszonyból) adódóan -, amely indokoltá teszi a biztonsági szolgálatok veszélyhelyzeti feladatainak kiemelt figyelemmel történő ellenőrzését.

Az iparbiztonsági hatóság vizsgálja a biztonsági szolgálat részére meghatározott, súlyos balesetek elleni védekezéssel összefüggő feladatokat, azok szabályozottságát, végrehajtását, és mindezek megfelelőségét, feltételeinek meglétét. A biztonsági szolgálat fő veszélyhelyzeti feladatait a biztonsági dokumentáció részét képező védelmi tervezés (BVT, SKET védelmi tervezést tárgyaló része) szükségszerűen ismerteti. E feladatok, illetve a biztonsági szolgálat további feladatai részletesebb ismertetését jellemzően más szabályozás alapján készített - a védelmi tervezés mellékletét képező vagy az üzemeltető rendelkezésére álló, helyszíni ellenőrzés során vizsgálándó - dokumentumok tartalmazzák.

A hatósági ellenőrzés eszközei különösen a fenti dokumentumok vizsgálata és a biztonsági szolgálat munkavállalóival közvetlenül lefolytatott személyes interjúk.

A biztonsági szolgálat veszélyhelyzeti - illetve ahhoz szorosan kapcsolódó normálüzemi - feladatainak ellenőrzését a biztonsági szolgálat leggyakoribb feladatai és az azok kapcsán jellemzően feltárt hibák, hiányosságok alapján meghatározott következő szempontok szerint szükséges végrehajtani:

- üzemi területre történő beléptetés (munkavállalók, további személyek) módja, végrehajtásának megfelelősége, a belépés feltételekhez kötöttsége, annak ellenőrzése vagy végrehajtása (pl. alkoholteszt, további személy oktatása veszélyekről);
- veszélyhelyzeti riasztási, értesítési feladatok meghatározása, ismerete (üzemi személyzet, külső beavatkozó erők, további érintettek: pl. szomszédos gazdálkodó szervezetek), riasztási, értesítési, tájékoztatási rend megléte (meghatározása) és elérhetőségi jegyzék fizikai rendelkezésre állása (kihelyezése), naprakészsége, összhangja a védelmi tervezéssel; többféle riasztási séma esetén (pl.: munkaidőben/munkaidőn kívül, eseménytől/létesítménytől függően) a különbözőségekből adódó eltérő alkalmazás ismerete;
- a telephely veszélyhelyzeti őrzése (területzárási és -biztosítási feladatok, külső erők bejuttatása, útbaigazítása, információk, naprakész helyszínrajz és egyéb dokumentumok átadása, illetéktelen belépés megakadályozása);
- kezelői feladatok (tűzjelző és egyéb védelmi, biztonsági rendszerek jelzéseinek kezelése, beleértve a lemondókód használatát téves (tűz)jelzés esetén, akusztikus riasztórendszer működtetése, esetleges technológiával összefüggő egyszerűbb teendők - pl. csatornazárás) ismerete, a végrehajtás feltételeinek megléte;
- kiürítéssel, gyülekezéssel, létszámenellenőrzéssel kapcsolatos feladatok ismerete, a végrehajtás feltételeinek megléte;
- veszélyhelyzeti beavatkozásban, mentésben való közreműködéssel összefüggő esetleges feladatok, a végrehajtás feltételeinek megléte (pl. veszélyhelyzeti feladatok, azok végrehajtásához szükséges eszközök, egyéni védőeszközök, azok rendelkezésre állása, állapota);
- munkaidőn túli őrzés során jelentkező feladatok, mint pl. járőrözés (és a kapcsolódó ellenőrzési teendők, rendellenesség, esemény jelentése, riasztás, értesítés, elsődleges beavatkozási feladatok);
- adminisztrációs, naplózási feladatok végrehajtása (pl. őrnaplóban, eseménynaplóban rendellenességek, események rögzítése);
- veszélyhelyzeti feladatok oktatása (dokumentáltság, megfelelő tematika rögzítése);
- a veszélyhelyzeti feladatok írásbeli szabályozottsága (a szolgálati feladatokat rögzítő dokumentumban - pl. őrszolgálati utasításban, /biztonsági/ irányítási rendszer részét képező dokumentumokban), a biztonsági szolgálat ezekre irányuló ismeretének megléte, azok összhangja a gyakorlattal és a biztonsági dokumentáció védelmi tervezés részével;
- egyéb, súlyos balesetek elleni védekezés tekintetében releváns feladatok.

Amennyiben az ellenőrzés eredményeképpen megállapításra kerül, hogy a veszélyhelyzeti feladatok nem megfelelőek, nem kellőképpen kidolgozottak, vagy a különböző szabályozások szerint ellentmondásosak, illetve azokat a súlyos baleseti veszélyeztetés tükrében a biztonsági dokumentáció védelmi tervezés része nem tartalmazza megfelelően vagy a szükséges mértékben, a hibák, hiányosságok kijavítására hatósági intézkedés válik szükségessé.

A veszélyes üzemek előerős őrzésének szükségességéről az R. explicit módon nem rendelkezik. Az R. rendelkezései értelmében azonban az üzemeltetőknek megfelelő erők, eszközök és infrastruktúra biztosításával gondoskodniuk szükséges a biztonsági dokumentációkban feltárt súlyos balesetek megelőzésére és következményeinek hatékony csökkentésére irányuló, a veszélyeztetéssel arányban álló, reálisan és reális idő alatt végrehajtható védelmi intézkedésekről. Azon veszélyes üzemek esetében, amelyek működése során nincs állandó üzemeltetői jelenlét, és az üzemeltető biztonsági szolgálatot nem alkalmaz, a fenti jogszabályi előírásoknak megfelelő védelem biztosított lehet, amennyiben az alábbi feltételek teljesülnek:

- valamennyi, a biztonsági dokumentációkban feltárt súlyos baleseti eseménysor észlelésére alkalmas automatikus érzékelő rendszer, rendszerek (pl.: tűzjelző rendszer, gázérzékelő rendszer, stb.) kialakításra kerültek;
- az automatikus érzékelő rendszerek közvetlen átjelzést biztosítanak a tűzoltóságra, illetve egy személyes felügyelettel ellátott biztonsági szolgálatra;
- az automatikus érzékelő- és vészhelyzeti jelzőrendszer elektromos ellátása, illetve kommunikációs útvonala megkettőzött, redundáns kialakítású;
- a biztonsági dokumentációkban bemutatottak szerint a veszélyhelyzeti vezetésért felelős személyek riasztása biztosított;
- a beavatkozó tűzoltó egységek telephelyre történő akadálytalan bejutása biztosított (pl.: kulcsszéffel);
- a tűzoltóegységek részére minden időben biztosítottak a beavatkozáshoz szükséges naprakész információk (pl.: telephelyi helyszínrajz, veszélyes anyagok fajtája és elhelyezkedése a telephelyen, egyes oltási módokat kizáró anyagok jelenléte, a tűzoltóvíz közcsatornába jutás megakadályozása érdekében teendő intézkedések, stb.).

A fenti szempontok iránymutatásként szolgálnak, a meglévő védelmi infrastruktúra és intézkedések megfelelősége, illetve fejlesztésének szükségessége üzemspecifikus, az adott veszélyes üzem súlyos baleseti veszélyeztető hatásainak és helyi adottságoknak a függvénye.

4.2. A veszélyes üzemek öregedéséből fakadó kockázatok felmérése és az üzemeltetői intézkedések vizsgálata, kiemelt figyelemmel a veszélyes üzemek kiszolgáló létesítményeinek, infrastruktúrájának állapotromlására

Tekintettel arra, hogy a veszélyes üzemeket érintő általános öregedési jelenség különböző megnyilvánulási formái magas részarányt képviselnek mind a hazai, mind a nemzetközi események körében, a korábbi évek tapasztalatai alapján továbbra is indokolt az ellenőrzések során kiemelt figyelmet fordítani az idővel történő fokozatos romlásra.

Az öregedés (ageing) a nemzetközi szakmai álláspontok alapján nem merül ki a fizikai öregedési jelenségben, hanem azon túlmutatva egy olyan, multi-aspektusú jelenség, amely magába foglalja az eljárások, technológiák, vállalati memória és tudás, a szervezeti, személyi és eljárásbeli elavulási folyamatokat is. Ezek mind együttesen jellemezhetik egy adott üzem érintettségét. Az időszakos ellenőrzések lefolytatása során szükséges felmérni az adott üzem érintettségét és az üzemeltetői tudatosságot a különböző öregedési aspektusokkal kapcsolatosan.

A veszélyes üzemek kiszolgáló létesítményeinek általánosan leromlott állapota egyrészt az öregedés-menedzsment alacsony szintjére utal, másrészt a leromlott infrastrukturális környezet veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek konkrét kiváltó oka is lehet.

Az infrastruktúra állapotának ellenőrzése során a következő szempontok vizsgálatát szükséges végrehajtani:

- acél tartószerkezetek;
- kármentők;
- technológiához kapcsolódó épületek;
- alaptestek;
- vasút;
- földalatti vezetékek.

A 2022. évi ellenőrzések során a hatóság kiemelt figyelmet fordít a veszélyes üzemek kiszolgáló létesítményei, infrastruktúrája állapotromlásának ellenőrzésére, a megtett üzemeltetői intézkedések felmérésére.

Az állapotfelmérése, a hiányosságok észrevételezése nemzetközi szakirodalomból¹ származó kérdéslista alapján történik, amelyet a 4. számú melléklet tartalmaz.

5. Külső dominóhatások, külső kockázatok, veszélyforrások vizsgálata

A veszélyes üzemek biztonsági jelentésében, biztonsági elemzésében bemutatott dominóhatások, illetve külső kockázatok, veszélyforrások ismeretében szükséges végrehajtani a kiválasztott veszélyes üzem időszakos hatósági ellenőrzését. Az ellenőrzés során minden esetben vizsgálni szükséges a veszélyes létesítményt, üzemet érintő külső veszélyforrásokat és kockázatokat. A külső veszélyeztetésben érintett veszélyes üzemek listáját jelen tervnek – a 2011. évi CXII. tv. 27. § (5) és a 219/2011. (X.20.) Korm. rendelet 45.§ (2) bekezdései alapján nem nyilvános – 5. számú melléklete tartalmazza.

Az ellenőrzéseken a lehetséges külső dominóhatások, veszélyforrásokat az alábbiak szerint kell felmérni:

- hőszugárzás (tócsatüzek, tartálytüzek, fáklyatüzek, szilárd anyagok égése, BLEVE – forrásban lévő folyadékok táguló gőzrobbanása, robbanások);
- túlnyomás (robbanások);
- repeszhatás (robbanások);
- az esetleges más fizikai, kémiai hatás és annak mértéke, mely dominóhatást eredményezhet (például fagyás, állandó felügyelet kiesését okozó mérgezés stb.).

6. A terv végrehajtása

Az iparbiztonsági hatóság az éves ellenőrzési terv alapján az adott hónapra készített ellenőrzési ütemterv szerint végrehajtja az illetékességi területén található Kat. IV. fejezet hatálya alá tartozó üzemek ellenőrzésének tervezését a vonatkozó jogi és belső szabályozók alapján.

¹ Dealing with Aging Process Facilities and Infrastructure, CCPS, USA, 2018.

Az üzemazonosítási szemle alapelvei

1. A hatósági eljárás kapcsán a helyszíni szemléről, az Ákr. előírása szerinti jegyzőkönyv készül.
2. Az üzemazonosítási szemle során különös figyelemmel kell lenni az alábbiakra:
 - a) a benyújtott üzemazonosítási adatlapokon feltüntetettek valóságtartalmának vizsgálata,
 - b) a várhatóan küszöbérték alatti üzem esetében a B/2 adatlap valóságtartalmának vizsgálata, tekintettel az alábbiakra:
 - i. cseppfolyós gáz jelenléte, beleértve a fűtés céljából telepített PB tartályok jelenlétét,
 - ii. az R. 1. melléklet 1. táblázat H1 (Akut toxicitás 1. kategória minden expozíciós útvonal), H2 (Akut toxicitás 2. kategória minden expozíciós útvonal, 3. kategória belélegzéses expozíció), H3 (célszervi toxicitás (STOT) egyszeri expozíció 1. kategória), valamint a P1.a és P1.b robbanóanyagok veszélyességi osztályba tartozó veszélyes anyagok jelenléte,
 - iii. nyomás alatti (legalább 300 kPa túlnyomás), veszélyes anyagot tartalmazó technológiai berendezések jelenléte,
 - iv. a szemle során fel kell mérni, hogy az üzem határától milyen messze található lakóövezet, üdülőövezet, közintézmények, tömegtartózkodásra szolgáló építmények, munkahelyek, más egyéb üzemek, irodaházak, veszélyes anyaggal foglalkozó üzem, küszöbérték alatti üzem,
 - v. a jegyzőkönyvben rögzíteni kell az üzem saját munkavállalóinak és az üzem területén rendszeresen vagy állandóan tartózkodó munkavállalók számát.
 - c) a telephely teljes területének vizsgálata (a veszélyes anyagok jelenlétének felderítése),
 - d) technológiai egységekben és az azokat összekötő csővezetékben lévő anyagmennyiség felmérése,
 - e) az üzem területén a töltő-lefejtő állásokon, várakozó helyeken, iparvágányokon tartózkodó tartálykocsik, vagonok, uszályok egyidejű maximum kapacitásának felmérése,
 - f) külön figyelmet kell fordítani azon tárolóedények vizsgálatára, amelyeket több különböző veszélyes anyag/keverék tárolására is használnak
 - g) jogszabálysértések felismerése és a jegyzőkönyvben való rögzítése (más hatóságok hatáskörébe tartozóakat is),
 - h) amennyiben az üzemeltető élt a 2 %-os szabály adta lehetőséggel meg kell vizsgálni a szabály alkalmazási feltételeinek fennállását,
3. A helyszíni szemle jegyzőkönyv mellékleteként – lehet elektronikus formában is - csatolni szükséges:
 - a) a veszélyes anyagok kimutatását a szemle napjára vonatkozóan, valamint 3-4 szűrőpróba szerűen kiválasztott időpontra visszamenőlegesen, melyekre az összegzést a későbbiekben szintén el kell végezni. Lehetőség szerint az adott ipari ágazatra jellemző termelési maximum megjelenésének időszakában célszerű a vizsgálatot végrehajtani. (Műtrágyáknál, növényvédő szereknél a téli-tavaszi időszak, pirotechnikai termékeknél augusztus 20., valamint december 31. előtti időszakok.),

- b) amennyiben kiegészítő információt előzetesen nem kért a vizsgáló szerv, a szemle alkalmával a tárolási engedélyeket, veszélyes hulladékok égetéssel történő ártalmatlanításával foglalkozó létesítmények esetében azok engedélyeit,
- c) a telephelyen fellelhető veszélyes anyagok biztonsági adatlapjait, amennyiben az segíti az üzem azonosítását (például benzin, gázolaj, cseppfolyós oxigén, stb. adatlapját nem szükséges csatolni),
- d) veszélyes hulladékok esetében a hulladékok veszélyességének eldöntése céljából Sz. jegyet vagy a környezetvédelmi hatóságnak benyújtott adatszolgáltatást, negyedéves jelentést (a hulladékok HP mondatainak meghatározása céljából, amennyiben azok H mondattal nem rendelkeznek),
- e) a telephelyről méretarányos, tájolással ellátott térképet (különösen ha nem egyértelmű az üzem határa).

Az időszakos hatósági ellenőrzés szempontjai

1. Az ellenőrzés megkezdésekor az üzemeltetőt tájékoztatni kell jogairól és kötelezettségeiről, az ellenőrzés során lehetőséget kell adni a nyilatkozattételre. Az ellenőrzés során az ellenőrzést lefolytató személy megtekintheti a helyszínt, a szemletárgyat, tanulmányozhatja az iratokat és más dokumentumokat, műszeres vizsgálatokat végezhet, beléphet az ellenőrzött személy vagy szerv minden olyan helyiségébe, amely a hatósági ellenőrzés eredményes ellátásához szükséges, megfigyelheti a munkafolyamatokat, az ügyféltől és képviselőitől felvilágosítást kérhet, egyéb bizonyítást folytathat le (például tanút hallgathat meg, szakértőt rendelhet ki).
2. Ügyelni kell arra, hogy az ellenőrzés az ügyfél munkáját, foglalkozásbeli tevékenységét ne akadályozza.
3. Életveszély elhárítása, a közbiztonság védelme érdekében a hatóság jogosult azonnali intézkedéseket is megtenni.
4. Veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek esetében az időszakos hatósági ellenőrzést az adott üzemre elkészített ellenőrző vizsgálati program alapján kell végrehajtani.
5. A bejárás során meg kell tekinteni a súlyos baleseti eseménysorokat kiváltó tevékenységeket és technológiákat, valamint a veszélyes anyagok tárolását, felhasználását szolgáló technológiai elemeket.
6. A veszélyes anyagok nyilvántartása teljességének, naprakészségének ellenőrzése (veszélyes anyagok leltára, különös tekintettel a technológiában lévő anyagokra) az R. 13. § (6) – (7) bekezdése alapján.
7. Technológiai rendszer és annak biztonságos működtetésével kapcsolatos műszaki rendszerek/berendezések, valamint a biztonságos működtetéshez kapcsolódó kezelési utasítások, munkautasítások ellenőrzése.
8. Felkészítés ellenőrzéséhez a vizsgált időszakra vonatkozó oktatási dokumentumok (oktatási tematikák, oktatási terv, belső védelmi terv ellenőrzése) vizsgálata.
9. Veszélyes anyagokkal kapcsolatos üzemzavarok, súlyos balesetek vizsgálata, amennyiben a vizsgált időszakban ilyen történt.
10. Dominóhatással (külső, illetve belső dominóhatás) kapcsolatos információk valóságtartalmának ellenőrzése.
11. Védőeszközök, védekezésbe bevonható műszaki biztonsági berendezések meglétének és időszakos karbantartásának ellenőrzése. A veszélyes technológiai berendezések karbantartási rendszerének működtetésének ellenőrzése.
12. Veszélyes hulladékok keletkezésének körülményei, veszélyes hulladékok tárolása, elszállításának paraméterei.
13. Az esetleges fejlesztések (megtörtént, tervezett) áttekintése.
14. Az üzemeltetői intézkedések megfelelőségének vizsgálata.
15. Az ellenőrzési jegyzőkönyv mellékleteként (lehet elektronikus formában is) csatolni szükséges:
 - a) a veszélyes anyagok naprakész nyilvántartását a szemle napjára vonatkozóan, valamint 1-2 szűrőpróbaszerűen kiválasztott időpontra visszamenőlegesen.
 - b) veszélyes hulladékok esetében a hulladékok veszélyességének eldöntése céljából Sz. jegyet, vagy a környezetvédelmi hatóságnak benyújtott adatszolgáltatást,

negyedéves jelentést (a hulladékok HP mondatainak meghatározása céljából, amennyiben H mondattal nem rendelkezik).

16. Az üzemeltető által benyújtott biztonsági dokumentációban foglalt adatok és állítások ellenőrzésekor az engedélyezési és felügyeleti tevékenység keretében a következőket kell elvégezni:
 - a) információgyűjtés a rendszerek működéséről, az irányítási eljárásokról,
 - b) a rendszerek működésére vonatkozó dokumentáció áttekintése, illetve e rendszerek megfelelőségének és teljességének megítélése,
 - c) a fizikai körülmények és rendszerek szemrevételezése a jogszabályoknak való megfelelés vizsgálatához, valamint az intézkedések hatékonyságának ellenőrzése.
17. A benyújtott biztonsági dokumentációban szereplő adatok és állítások ellenőrzésekor különösen figyelmet kell fordítani a biztonságot nagymértékben befolyásoló rendszerek és rendszerelemek leírására.
18. Ellenőrzéskor a veszélyazonosítás és a kockázatelemzési eredmények helytállóságát is meg kell vizsgálni.
19. A biztonsági dokumentáció készítésekor nyert tapasztalatok és az alkalmazott elemzési módszerek értékes információkat szolgáltathatnak a súlyos balesetek megelőzéséhez illetve a következmények mérsékléséhez, ezért az ellenőrzés során interjú keretében célszerű erre a témakörre is kitérni.
20. Vizsgálni kell, hogy a hatóság által katasztrófavédelmi engedélyben elfogadott biztonsági dokumentációkban bemutatott állapot fenn áll-e, az üzem a hatóság engedélye nélkül nem kezdett-e technológiai fejlesztésbe, bővítésbe.

Veszélyes üzemben bekövetkezett káresemények hatósági kivizsgálásának alapelvei

1. Az esemény kivizsgálása miatt elrendelt helyszíni szemléről, hatósági ellenőrzésről az Ákr. előírása szerinti jegyzőkönyv készül.
2. A szemle/ellenőrzés során az esemény helyszínét, a baleseti hatásokkal érintett hatásterületet minden esetben meg kell tekinteni, ahol az esemény körülményeinek felderítésében segítséget nyújtó fényképeket kell készíteni.
3. A kivizsgálás során az üzem belső védelmi tervében/súlyos káresemény elhárítási tervében leírtakat össze kell vetni az esemény kezelésével kapcsolatosan végrehajtott intézkedésekkel (erők, eszközök rendelkezésre állása; az érintett személyek, a beavatkozó állomány felkészültsége; az egyes védekezési mozzanatok időszükségletei);
4. A szemle/ellenőrzés során jegyzőkönyvben rögzíteni kell az esemény minősítéséhez szükséges minden információt:
 - a) a kialakult tűznek, vagy robbanásnak a veszélyes anyaggal kapcsolatos érintettségét,
 - b) a kikerült veszélyes anyag mennyiségét és halmazállapotát,
 - c) a kikerült veszélyes anyag tulajdonságát (például mérgező, rákkeltő, oxidáló, tűz- vagy környezetre veszélyes és a veszélyességi kategóriája),
 - d) amennyiben veszélyes létesítményt le kellett állítani az esemény kapcsán, akkor a létesítmény megnevezését, leállításának körülményeit,
 - e) az emberi életben és anyagi javakban, illetve a természeti elemekben (talaj, víz) okozott kár.
5. A jegyzőkönyvben rögzíteni kell továbbá:
 - a) ha az üzemeltető a veszélyes anyagokkal kapcsolatos esemény felszámolására vonatkozó védekezési, elhárítási és helyreállító intézkedéseket elmulasztotta,
 - b) az esemény keletkezésének időpontját és bejelentésének idejét, a bejelentő nevét, valamint a bejelentést fogadó szerv megnevezését,
 - c) az üzemeltetőnek, szemtanúknak, hatósági tanúknak, illetve a társhatóságok képviselőinek nyilatkozatát az esemény bekövetkezésének okairól és körülményeiről.
6. Az esemény értékeléséhez szükséges mértékben a jegyzőkönyvben rögzíteni kell:
 - a) az eseményben érintett veszélyes létesítmény, üzemi technológia vagy berendezés kialakítását, működését, technológiai paramétereit (hőmérséklet, nyomás, stb.) és karbantartottságát,
 - b) az esemény feltételezett kiindulási helyzetét és az esemény kialakulásának folyamatát, az esemény kezelése során tett üzemeltetői intézkedéseket,
 - c) az eseményt feltételezhetően előidéző okokat, az esemény kialakulását befolyásoló tényezőket, az eseményben érintett veszélyes anyagok fizikai és kémiai jellemzőit,
 - d) az esemény következményeinek és hatásainak (személyi sérülés/halál, anyagi kár, környezetszennyezés, belső, vagy külső dominóhatás, stb.) részletes leírását,
 - e) a normál üzemviteltől való eltérés, illetve esetlegesen az arra való visszaállás tényét, befolyásoló körülményeit,
 - f) az esemény üzemeltetői kivizsgálásának tervezett/becsült befejezését/lezárását;

- g) az üzemeltető további intézkedéseinek leírását az érintett berendezés(ek), létesítmény(ek) vonatkozásában, illetve az érintett veszélyes anyag(ok) kezelésével kapcsolatosan (melyre a részletes kivizsgálás eredménye befolyással bír),
 - h) a beavatkozó állomány/létesítményi tűzoltóság káresemény elhárításával kapcsolatosan végzett tevékenységét és annak tapasztalatait.
7. Az esemény kivizsgálása során tapasztalt, más hatóság hatáskörét érintő hiányosságokat a jegyzőkönyvben rögzíteni kell, illetve amennyiben supervisi ellenőrzés lefolytatása szükséges, az illetékes társhatóság képviselőjét is be kell vonni.
8. Az esemény kivizsgálása közben tapasztalt súlyos hiányosságok esetében, a további balesetveszély elhárítása érdekében a helyszínen tartózkodó kiadmányozásra jogosult személy, veszélyes üzemek, létesítmények esetében a Kat. 35. § paragrafusában foglaltak szerint a veszélyes tevékenység végzését azonnali hatállyal megtilthatja, felfüggesztését elrendelheti, a veszélyes anyagokat elszállíttathatja, a veszélyes üzem területére történő belépést megtilthatja, a helyiségeket lezárhatja.

Javasolt szempontrendszer a veszélyes üzemi infrastruktúra állapotának ellenőrzéséhez

Egyes öregedési előjel nem könnyen vehető észre, a vizuális ellenőrzés megfelelő módszer, legalább a földfeletti létesítmények előzetes felmérésére. Az előzetes szemrevételezés célja, hogy kiinduló információkhoz jussunk egy meglévő eszköz fizikai alkalmasságának értékeléséhez. Ennek módja általában a helyszíni vizsgálat, amely során vizuálisan felmérjük a strukturális elemeket. A szemrevételezésnek kellően alaposnak kell lennie, a figyelmeztető jelekről fényképfelvételt kell készíteni. Akadhat olyan felületi eltérés, ami földalatti nyomásalatti hűtővízvezeték, vagy tűzvíz vezeték lyukadására, hibájára utal, mint például a nedves, vagy megsüllyedt talaj.

A kérdések megválaszolása során javasolt minden kérdést konzervatívan megközelíteni, azaz az adott kérdést már az első jel alapján, akár csak 1 megvalósulási példa esetén is negatívként értékelni. Ez az eljárás ugyan nem tesz különbséget nagy kiterjedésű, komplex üzemek, valamint egészen kisméretű, egyszerű üzemek között, azonban garantálja, hogy a „nagyszámok törvényének” hatása ne fedjen el olyan hibahelyeket, amelyek súlyos balesethez vezethetnek az öregedés előrehaladásával.

Javasolt kérdések a vizsgálandó területekhez:

Acél tartószerkezetek:

1. Látható-e korrózió, vagy felhalmozódott-e a korróziós törmelék a felületeken?
2. A védőbevonaton láthatók-e repedések vagy felhólyagosodások?
3. Vannak laza rögzítő-csavarok?
4. Vannak korrodált csavarok?
5. A védőbevonaton – a tűzvédelmi bevonatot is beleértve – láthatók-e felhólyagosodások vagy leválások?

Kármentők:

1. A tartályok körüli kármentők fala repedezett, mállik?
2. A tartályok körüli kármentőkből darabok vannak letörve?
3. A tartályok körüli kármentők folyadékmegtartó képessége nem megfelelő (jele lehet az, ha az üzemeltetési tapasztalatok alapján a kármentőben az esővíz rövid időn belül elszikkad)?
4. Az apróbb törések, hibák kijavítására van folyamatos állapotfelügyeleti, karbantartási terv?

Technológiához kapcsolódó épületek:

1. Láthatók-e az elhasználódás jelei a felületeken, a védőbevonat a felületeken és az éleken sérült-e, illetve hiányos?
2. A falakon, gerendákon és az alátámasztó beton szerkezeteken vannak-e repedések, törések, kilátszik-e a (kavics) adalékanyag?
3. Láthatóvá vált-e a betonvasalás, vagy vannak-e rozsdafoltok a betonfelületeken (melyek a betonvasalás korróziójára utalhatnak)?
4. Vannak-e rosszul illeszkedő szerkezeti illesztések, csőcsatlakozások, nyílászárók?
5. Vannak-e kitört, hiányzó ablakok, leszakadt zsaluk?

Alaptestek:

1. Vannak-e jelei süllyedésnek, repedéseknek, az eredeti építési síkból történő elmozdulásnak/kibillenésnek?
2. Az alaptest közelében a talaj erodálódott (kimosódott) vagy megsüllyedt?
3. Tapasztalható-e megemelkedett, vagy elmozdult alaptest?

Vasút:

1. Látható-e a töltés eróziója és a lejtésének változása?
2. Látható-e süllyedés a hidaknál és útkereszteződéseknél?

3. Láthatók-e vízátfolyások a pálya alatt vagy mellette?
4. Van-e akadály, mely korlátozza a vízelvezetést (pl.: növényzet, talaj megcsúszása, kiterjedt hó vagy jegesedés)?
5. A közúzalék feltöltést növényzet növi be, vagy a talpfák sérültek?

Földalatti vezetékek:

1. Esőzések után tapasztalhatók-e lokális/helyi áramszünetek? (elektromos földkábelek öregedésére utal)
2. A veszélyes anyagot szállító csővezetékek (pl.: kőolaj származékot szállító vezetékek) felszíni nyomvonaljelölése megvalósul?
3. Van-e jele a veszélyes anyagot szállító csővezetékek (pl.: cseppfolyósított gázt szállító vezetékek) nyomvonalán felületi fagyásnak?
4. Érezhető-e szaghatás a veszélyes anyagot szállító csővezetékek (pl.: földgáz) mentén? (megjegyzés: a szivárgás ellenőrzésére hordozható gázdetektor is alkalmazható)
5. A veszélyes anyagot szállító csővezetékek rendelkeznek katód védelemmel?
6. A katódos korrózióvédelem állapotát rendszeres időközönként felülvizsgálják? (utolsó vizsgálat megállapításainak ellenőrzése)
7. A tűzivíz vezeték rendszer a tűzvédelmi jogszabályi előírásoknak megfelelő rendszerességgel felülvizsgálatra kerül?
8. A legutóbbi vízhozammérés lefolytatása határidőben megtörtént, eredményes volt, szükséges intézkedést azonosítottak? (vízhozammérési jegyzőkönyv vizsgálat